

УДК 355.45

DOI: <https://doi.org/10.17721/1728-2292.2025/2-61/113-119>Андрій БУЗАРОВ, канд. філос. наук
ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0009-5085-8340>
e-mail: buzarov.andrey@gmail.com

Інститут політичних і етнонаціональних досліджень імені І. Ф. Кураса НАН України, Київ, Україна

ГЕОПОЛІТИЧНА ПОРАЗКА РФ У СИРІЇ: ТРАНСФОРМАЦІЯ РЕГІОНАЛЬНОГО ПОРЯДКУ ТА ПОСИЛЕННЯ РОЛІ ЄВРОАТЛАНТИКИ (2015–2025)

Вступ. Близький Схід традиційно виступає ареною реалізації стратегічних інтересів США, НАТО та ширшої євроатлантичної спільноти. Сирійський конфлікт, що розпочався 2011 р., перетворився на одну із ключових точок перетину глобальних і регіональних силових ліній, де РФ намагалася утвердити свій вплив, активно протидіючи західним державам та їхнім партнерам. Метою було висвітлення результатів дослідження взаємозв'язку між багаторічною стійкістю України у протидії російській агресії та підтримкою з боку євроатлантичної спільноти як чинником зміцнення обороноздатності України й елементом стримування Росії, а також оцінення значення цього процесу на зменшення геополітичного впливу РФ на Близькому Сході.

Методи. Застосовано історико-порівняльний метод для зіставлення етапів сирійського конфлікту з фазами російсько-української війни; метод *casestudy* – для аналізу характеру та цілей втручання РФ у Сирію; аналіз офіційних заяв, міжнародних угод, дипломатичних документів і позиційних матеріалів. Логічні методи аналізу та синтезу використано для виявлення причинно-наслідкових зв'язків між подіями на Близькому Сході та глобальними геополітичними змінами.

Результати. Виявлено, що вторгнення РФ в Україну у 2022 р. призвело до переорієнтації значної частини її військових і фінансових ресурсів на український фронт, що, своєю чергою, послабило її вплив у Сирії. Це спричинило падіння режиму Башара Асада у 2025 р., посилення позицій Туреччини та зростання ролі західних союзників у регіоні. Євроатлантична спільнота змогла консолідувати партнерів із різних регіонів у єдину систему стримування агресії, зміцнивши власні глобальні позиції.

Висновки. РФ зазнала геополітичної поразки в Сирії через обмеженість ресурсів, стратегічні прорахунки та неспроможність одночасно утримувати декілька напрямів активної зовнішньої політики, що зумовило посилення ролі євроатлантичної спільноти у формуванні нового регіонального порядку на Близькому Сході.

Ключові слова: геополітика, Сирія, євроатлантична спільнота, регіональний порядок, міжнародні відносини, зовнішня політика, трансформація, безпека.

Вступ

Близький Схід традиційно розглядається як історична сфера стратегічних інтересів Сполучених Штатів Америки, НАТО та євроатлантичної спільноти в цілому. У регіоні перетинаються інтереси ключових акторів сучасного міжнародного порядку, включаючи Туреччину як державу-члена НАТО, Ізраїль як головного регіонального партнера США та Саудівську Аравію як центр впливу в мусульманському світі. Контроль над сирійським театром завжди мав вирішальне значення в регіональному балансі сил, з огляду на стратегічне розташування, близькість до Ізраїлю, Лівану, Туреччини та Іраку, а також наявність геоелементів економічних і військово-логістичних коридорів.

Втручання РФ у сирійський конфлікт 2015 р. відбулося одразу після завершення активної фази анексії Криму та військової агресії проти України на Донбасі. З позиції Кремля, сирійський режим Башара Асада виступав стратегічним партнером у протистоянні із Заходом. Його збереження було не лише інструментом для проєкції сили РФ на Близькому Сході, але й ідеологічним символом підтримки антизахідного, авторитарного порядку. Таким чином, Москва прагнула скористатися кризовими явищами у регіоні, щоби утвердитися як геополітичний гравець, здатний кинути виклик США і створити альтернативу західному впливу.

Проте згодом стало очевидно, що РФ не здатна утримувати стабільну військову присутність як на Близькому Сході. З початком повномасштабного вторгнення у 2022 р., російські ресурси – фінансові, дипломатичні, військово-технічні – були переорієнтовані на український фронт. У відповідь на вторгнення РФ, країни євроатлантичного блоку надали безпрецедентну підтримку Україні, що призвело до послаблення можли-

востей Москви діяти в інших регіонах. Як наслідок, у 2025 р. режим Башара Асада зазнав краху, а РФ утратила більшість позицій у Сирії, зберігши лише фрагментарну військову присутність.

Метою цього дослідження є аналіз взаємозв'язку між військовою інтервенцією РФ у Сирії у 2015 р. та широким геополітичним протистоянням між РФ і країнами євроатлантичної спільноти, зокрема в контексті війни проти України. Дослідження спрямоване на з'ясування того, як підтримка авторитарного режиму Башара Асада з боку РФ стала частиною ширшої стратегії Москви щодо створення тиску на Захід, і як подальша ескалація конфлікту в Україні, включно з повномасштабним уторгненням 2022 р., вплинула на здатність РФ утримувати вплив у Сирії. Завданнями у межах цього дослідження є розкриття чинників, що обумовили рішення Росії втрутитися в сирійський конфлікт і підтримати Асада у 2015 р.; проаналізувати історико-політичні передумови й регіональні обставини, що впливали на розклад сил на Близькому Сході; а також оцінити, як ці процеси зумовили подальшу реакцію ключових акторів, зокрема країн НАТО, Туреччини, Ізраїлю та Ірану, та як це сприяло послабленню геополітичних позицій РФ у регіоні.

Методологія та емпірична база дослідження. У межах дослідження застосовано як загальнонаукові, так і спеціальні методи. Основними стали історико-порівняльний метод, що дозволив зіставити етапи сирійського конфлікту з фазами російсько-української війни, а також метод *casestudy* (для аналізу конкретного випадку втручання РФ у Сирію). Крім того, використано метод аналізу документів, що охоплює офіційні заяви, міжнародні угоди та позиційні матеріали держав-учасниць. Логічні способи аналізу та синтезу були

© Бузаров Андрій, 2025

ключовими для встановлення причинно-наслідкових зв'язків між регіональними подіями на Близькому Сході та глобальними змінами в системі міжнародних відносин.

Теоретичну рамку дослідження формують концепції провідних дослідників геополітики та міжнародних відносин. Використано ідеї Г. Макиндера (теорія Heartland), Н. Спайкмена (Rimland), Ф. Браделя (історична довготривалість як фактор глобальної політики), С. Хантінгтона (теорія зіткнення цивілізацій), Ф. Фукуями (кінцева стадія політичної еволюції) та З. Бжезінського (концепція "Великої шахівниці"). У теоретичному сенсі дослідження спирається на елементи геополітичного підходу, а також на положення неореалізму та неолібералізму, що дозволяють пояснити розподіл влади у світі через взаємодію основних геополітичних акторів, цивілізаційні суперечності та глобальні стратегічні пріоритети держав.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Окремі аспекти геополітичної ситуації на Близькому Сході, зокрема в контексті сирійського конфлікту, уже ставали предметом наукового аналізу автора. Зокрема, у низці попередніх публікацій розглядалися загальні закономірності трансформації регіонального порядку та місце Сирії у структурі близькосхідної безпеки (Бузаров, 2015; 2016; 2017a; 2017 b).

Серед українських науковців традиційно спостерігається підвищений інтерес до вивчення проблематики Близького Сходу, зокрема в контексті зовнішньої політики Сполучених Штатів Америки у цьому регіоні. Серед таких наукових праць можна виокремити дослідження А. Захарченко, О. Коппель, В. Разіцького, В. Петренко, Л. Мельник, В. Бондаренко. Науковий інтерес зазначених авторів обумовлений як стратегічним значенням Близького Сходу в глобальній системі міжнародних відносин, так і необхідністю глибшого розуміння ролі США як ключового геополітичного актора. Українські дослідники аналізують широкий спектр питань: від військово-політичної активності Вашингтона до впливу релігійного фактора та енергетичних інтересів у регіоні. Ці студії формують наукову основу для оцінки трансформацій безпекового середовища та глобального протистояння між провідними центрами сили на Близькому Сході (Захарченко, 2022; Коппель, & Пархомчук, 2022; Разіцький, & Петренко, 2025; Мельник, Дужа, & Самойленко, 2024; Бондаренко 2023).

Окрім того, в українському науковому середовищі проаналізовано окремі аспекти близькосхідної проблематики крізь призму геополітичних процесів та інтересів ключових міжнародних акторів, а також цивілізаційного компонента трансформацій у регіоні. Значну увагу дослідники приділяють історичному контексту подій "Арабської весни" та їхнім політичним і безпековим наслідкам. У цьому контексті заслуговують на увагу праці таких авторів, як В. Пашков, І. Іващук, В. Лимар, А. Назар (Пашков, & Міщенко, 2021; Іващук, & Заставний, 2023; Лимар, 2022).

Не залишаються поза увагою й питання розвитку відносин України із країнами Близького Сходу та визначення національних інтересів України в цьому регіоні. Зокрема, такі дослідники, як А. Назар, В. Грищук та О. Коппель, приділили увагу історичному контексту формування двосторонніх зв'язків, а також можливостям публічної дипломатії України в умовах глобальних трансформацій. У їхніх працях розглянуто ключові тенденції регіональної та міжнародної безпеки, що постають у контексті нових викликів міжнародного порядку, зокрема на тлі зміни ролі провідних глобальних акторів

у близькосхідному просторі (Аас, 2025; Грищук, 2023; Коппель, & Пархомчук, 2022).

Результати

Події "Арабської весни" в умовах цивілізаційного транзиту на Близькому Сході. Передусім, необхідно звернутися до геополітичних основ зовнішньої політики США, закладених у працях Г. Макиндера, Н. Спайкмена та З. Бжезінського. Г. Макіндер у своїй теорії "Heartland" сформулював ключовий принцип: "Хто контролює Східну Європу – той контролює Хартленд; хто контролює Хартленд – той контролює острів-світ; хто контролює острів-світ – той контролює світ" (Mackinder, 1904; 1919; 1943).

Н. Спайкмен, розвиваючи цю ідею, стверджував, що контроль над прибережними зонами Євразії (Rimland) є вирішальним для світового домінування. Н. Спайкмен у своїй теорії Rimland наголосив на критичному значенні прибережних зон Євразії, зокрема Європи, Близького Сходу та Азійсько-Тихоокеанського регіону – для формування глобального геополітичного впливу. На відміну від теорії Heartland, яка фокусувалась на внутрішній частині континенту, Спайкмен підкреслював, що саме контроль над "береговою дугою" – зонами, що мають вихід до океанів і морів, – є вирішальним для домінування в Євразії та, відповідно, у світі (Spruckman, 1944).

У другій половині ХХ ст. політика США на практиці підтвердила актуальність цих геополітичних підходів. Американська дипломатія послідовно вибудовувала стратегічні альянси з Японією, Південною Кореєю, Ізраїлем, Саудівською Аравією та країнами Європи, спираючись на концепцію євроатлантизму та теорію демократичного миру, згідно з якою демократичні режими не ведуть війну один проти одного, а формують стабільні політичні союзи. Близький Схід займав у цій системі особливе місце. У період холодної війни Близький Схід становив одну із ключових арен глобальної суперечки між демократичним Заходом і комуністичним Сходом, поряд із Європою. Цей регіон відігравав стратегічну роль через своє геополітичне положення та ресурси, що надихало американських стратегів приділяти йому особливу увагу. Генрі Кіссінджер у своїй праці "Diplomacy" (1994) розглядав Близький Схід як критичну ділянку для утримання балансу сил і стримування радянського впливу на Близькому Сході та Півдні. Аналогічно, Збігнев Бжезінський у книзі "The Grand Chessboard" (1997) наголошував на стратегічному значенні Близького Сходу як одного з континентальних плацдармів, через які США були здатні забезпечити свою гегемонію в Євразії (Kissinger, 1994; Brzezinski, 1997).

Після розпаду Радянського Союзу Європа та Близький Схід привернули увагу західних аналітиків уже не як арени боротьби між ідеологічними блоками, а як простори потенційної демократизації, поширення західних цінностей і взаємодії цивілізаційних моделей. У випадку Європи, це був процес демократичного транзиту пострадянських держав – інтеграція у структури західного світу, розвиток політичного плюралізму, верховенства права та інституційної стабільності. У контексті Близького Сходу йшлося скоріше про вестернізацію та адаптацію демократичних інститутів у межах ісламської цивілізації. Ці процеси, за своєю суттю, були складними та неоднозначними, адже стикалися із глибоко вкоріненими традиціоналістськими й релігійними структурами. Саме ця напруга між західною демократичною моделлю та локальними традиціями надихнула таких мислителів, як Френсіс Фукуяма та Семюел Хантінгтон, на осмислення глобальної динаміки –

зокрема, у вигляді концепцій "третьої хвилі демократизації" та "зіткнення цивілізацій", які стали основою для аналізу обмежень і викликів універсального поширення західної моделі демократичного устрою (Fukuyama, 1992; Huntington, 1996).

У контексті цивілізаційного транзиту одним із ключових етапів модернізації Близького Сходу стали події "Арабської весни", що розпочалися 2010 р. та ознаменували початок внутрішньодержавної війни в Сирії проти авторитарного режиму Башара Асада у 2011 р. Цей регіональний поворотний момент охопив широкі території та продемонстрував усю палітру суспільно-політичних суперечностей Близького Сходу, а прямим наслідком стала багаторічна громадянська війна в Сирії. У геополітичному вимірі варто зауважити, що США не визнали режим Асада як легітимний, як і більшість арабських країн, які засудили його владу. Приміром, президент Обама заявив, що "режим Асада втратив легітимність і мусить піти", а Ліга арабських держав ухвалила рішення призупинити членство Сирії, посиливши ізоляцію режиму (Obama, 2011; Arab League, 2011).

Після 2011 р. режим Башара Асада фактично став ізгоєм для більшості країн арабського світу та демократичного Заходу, які не визнавали його легітимності та закликали до передачі влади. Водночас авторитарні суперники США у регіоні, зокрема Іран, ліванська шіїтська організація Хезболла та низка проіранських воєнізованих формувань – відкрито виступили на боці Асада. Іран, як слушно зазначили експерти з "Institute for the study of war" розглядав Сирію як стратегічного союзника, який забезпечував транзит озброєнь до Лівану, геополітичний вплив у Леванті, а також доступ до Середземного моря. Хезболла, своєю чергою, втрутилася в конфлікт уже з 2012 р., виправдовуючи участь необхідністю "захисту шіїтських святинь" і підтримки антиізраїльського фронту (Will Fulton, 2013). Така військова й політична підтримка з боку "осі спротиву" дозволила режиму Асада утримуватися при владі до кінця 2015 р., попри значні втрати та міжнародну ізоляцію.

Військово-політичне втручання РФ у Сирії та його геополітичні наслідки. Операція РФ у Сирії розпочалася наприкінці 2015 р., приблизно через півроку після завершення активної фази агресії в Україні, що дозволило Кремлю зосередити ресурси на новому театрі. На час запуску сирійської кампанії зі сторони РФ передували два ключові події: насамперед "ядерна" угода між Іраном та США, що завдяки зняттю санкцій підвищувала ризик послаблення підтримки режиму Асада з боку Тегерана (Obama, 2015); по-друге – завершення прямої фази бойових дій в Україні, символізоване Мінськими угодами. У такому геополітичному контексті, в умовах потенційної втрати іранської підтримки та зростання конфронтації із Заходом (переважно, США), Москва, як зазначили фахівці "RAND", уважала за доцільне втрутитись у сирійський конфлікт з метою захисту режиму Асада, збереження своєї військової присутності у Леванті та розширення впливу на Близькому Сході (Robinson, Johnson, & Radin, 2019).

Після того як Туреччина в листопаді 2015 р. збила російський Су-24, який порушив її повітряний простір, двосторонні відносини між РФ та Туреччиною опинилися в критичному стані. Президент Ердоган незабаром розкритикував дії РФ (Turkey's Erdoğan..., 2015). Ці заяви свідчили про серйозне погіршення політичної довіри між країнами у 2015–2016 рр., що призвело до значного зменшення економічних і дипломатичних контактів.

Після приходу Дональда Трампа до влади у 2016 р. відбувся збіг кількох ключових геополітичних трендів: США перейшли до режиму "максимального тиску" на Іран, відмовившись від ядерної угоди (Trump says..., 2018), що де-факто створило простір для зближення РФ з Іраном. У цьому контексті виник Астанинський формат – новий тристоронній дипломатичний інструмент (Росія – Туреччина – Іран), який став альтернативою західним ініціативам у сирійському врегулюванні. Така координація на рівні сирійського конфлікту, як зазначали експерти "Washington Institute for Near East Policy" дедалі більше формувала нову ось регіонального впливу, де РФ і Іран виступали союзниками у протидії західному тиску (Borshchevskaaya, & Tabler, 2021).

Ситуація на Близькому Сході після лютого 2022 р. У контексті повномасштабного вторгнення Росії в Україну та провалу бліцкригу стало очевидно: Захід створив потужний геополітичний "кулак" протидії агресії. Однією з яскравих ілюстрацій стала унікальна координаційна платформа – формат "Рамштайн" (Ukraine Defense Contact Group), який дозволив зібрати понад 50 країн-учасниць для оперативного узгодження військової допомоги Києву на системній основі. У квітні 2022 р., під час першої зустрічі формату "Рамштайн" на авіабазі в Німеччині, міністр оборони США Ллойд Остін наголосив на безпрецедентній рішучості Заходу підтримувати Україну. Дослівно він заявив: "We will keep moving heaven and earth to meet Ukraine's needs", що в перекладі означає: "Ми будемо зрушувати небеса і землю, щоб задовольнити потреби України" (Зустрічі у форматі "Рамштайн", 2022).

У контексті близькосхідної динаміки та геополітичної взаємозалежності з українським фронтом, важливо підкреслити особливу роль Туреччини – країни НАТО та ключового гравця регіону – як важливого постачальника ударних безпілотників Bayraktar TB2 для України (Russia complains ..., 2022). У форматі "Рамштайн" поряд із країнами НАТО активну участь узяли також інші регіональні гравці Близького Сходу, зокрема Ізраїль і Катар. Незважаючи на обмеження в наданні зброї, Ізраїль висловив свою підтримку суверенітету України: міністр закордонних справ Яїр Лапід заявив: "Ізраїль допомагає українському народу настільки, наскільки зможе" (Israel will help Ukrainians ..., 2022). Зі свого боку, Катар підтримує територіальну цілісність України та закликав до мирного врегулювання конфлікту (Qatar supports..., 2022). Такі країни як Катар, Йорданія, Марокко, Ізраїль періодично брали участь у засіданнях групи – форматі партнерів, спостерігачів або через спеціальні запрошення. Аналітики The Washington Institute у своїй доповіді слушно наголосували, що в тих умовах, коли багато акторів Близького Сходу залишалися на нейтральній позиції, "варто зробити більше, щоб залучити арабів зі сторінок історії до активної підтримки України" (Borshchevskaaya, 2024).

Зауважимо, що після 7 жовтня 2023 р., коли Хамас здійснив масштабний терористичний напад на Ізраїль, регіон став зародком нової гарячої фази конфлікту. Ізраїль відреагував потужною військовою операцією в Газі, яка перетворилася на тривалий і руйнівний конфлікт. Паралельно, іранські проксі – "вісь опору", включно з "Хезболлою" в Лівані та хуситами в Ємені – почали завдавати ракетно-дронові атаки по Ізраїлю й міжнародному судноплавству в Червоному морі, що викликало міжнародні відповіді Західних країн (включаючи США та ЄС). За оцінкою деяких аналітиків, ця ескалація сформувала новий фронт регіональної нестабільності у

зв'язку з війною в Газі. Ситуація набула нової інтенсивності після того, як Іран здійснив безпрецедентні балістичні удари по Ізраїлю у квітні 2024 р. Це стало фактично прямим протистоянням, якого до того не було (Hadađ, 2024).

Після перемоги Дональда Трампа на виборах наприкінці 2024 р. та його відкритих заяв на підтримку Ізраїлю та критики Ірану, геополітична ситуація на Близькому Сході й довкола Сирії зазнала суттєвих змін. На тлі тривалої війни Росії проти України сирійські антиасадівські сили, яких активно підтримувала Туреччина, здійснили швидку та успішну спробу захоплення Дамаска. Як зазначають західні аналітики, Москва не змогла надати відкриту військову підтримку режиму Башара Асада значною мірою через концентрацію основних ресурсів на війні проти України, що перетворило сирійський напрямок на другорядний пріоритет (Baunov, 2024).

Водночас прихід до влади сирійської опозиції, за оцінками експертів, означав зміцнення позицій Анкари в регіоні, адже підтримка Туреччиною опозиційних сил забезпечила їй зростання впливу в Дамаску та на Близькому Сході загалом, надаючи додаткові геополітичні важелі у постасадівській Сирії. Експерти Atlantic Council зазначили, що хоча Туреччина не брала безпосередньої участі в наступі, "зелений сигнал" до наступу був заснований на її ключових інтересах – результатом стало те, що Анкара "зайняла місце найвпливовішого зовнішнього гравця" у країні (Özkizilcik, 2024).

Після падіння проросійського режиму та приходу до влади в Сирії сил, підтримуваних Туреччиною, відбулось зближення України та Європейського Союзу з новим турецьким урядом – зокрема, українська зовнішньополітична делегація на чолі з міністром закордонних справ Андрієм Сибігою відвідала Дамаск для встановлення стратегічного діалогу (Syria and Ukraine..., 2024). Водночас міністри закордонних справ Німеччини та Франції здійснили перший високорівневий візит до Дамаска з моменту падіння режиму Асада – цей крок демонструє новий дипломатичний курс у відносинах із сирійською владою (Germany's foreign, 2025).

Як було зазначено вище, тривала війна РФ проти України серйозно виснажила її геополітичні можливості, змусивши концентруватися лише на декількох напрямках, при цьому значний ресурсний і виробничий тиск обмежив її здатність проводити операції в інших регіонах. Зокрема, аналітики CSIS вказують на те, що російська оборонна промисловість наразі не здатна забезпечити потрібні темпи втрат – артилерійських систем, бронетехніки, боєприпасів – без серйозного зниження боєготовності (Harward, 2025). Крім того, The Washington Institute зазначає, що РФ була витіснена з позиції другого найбільшого постачальника зброї на Близькому Сході, оскільки санкції, контроль за експортом і перенаправлення ресурсів на війну в Україні призвели до значного падіння її оборонних можливостей у регіоні (Russia's Defense..., 2025). Разом із цим, звіт Chatham House описує, що попри збереження загроз зі сторони РФ, санкції та війна призвели до деградації її промислової бази – виробництво обмежене, а технологічний розвиток відстає від Заходу (Russia's struggle..., 2025).

Підтвердженням зазначених припущень може бути політична позиція РФ щодо безпрецедентних ударів Ізраїлю та США по ядерних об'єктах Ірану у 2025 р. У цих умовах РФ утрималася від відкритого військового втручання на стороні Ірану. Таке рішення, за оцінками аналітиків, було продиктоване виснаженням її воєнного

потенціалу внаслідок довготривалої війни проти України, що знизило її здатність до військової підтримки навіть стратегічних союзників (Fighting between Iran..., 2025; Kozlov, 2025). Щодо ситуації на Близькому Сході після війни Ізраїлю та США проти Ірану, то варто погодитись з думкою аналітиків про те, що ця масштабна військова кампанія завдала значної шкоди іранському ядерному та ракетному потенціалу, регіон опинився на порозі нової системи безпеки: Американо-Ізраїльська операція створила "вікно" – можливість для дипломатії, зменшивши мотиви подальшої ескалації та зробивши військове посередництво менш привабливим. Це спонукає Вашингтон перейти до "стратегічного послідовного реагування": спочатку стримання Ірану, а надалі – поступовий перерозподіл ресурсів та акцент на Азію, особливо в контексті конкуренції з Китаєм (Mitchell, 2025).

Дискусія і висновки

Проведене дослідження засвідчило, що геополітичні процеси на Близькому Сході впродовж останніх десятиліть мали тісний зв'язок із класичними концепціями Гелфорда Макіндера та Ніколауса Спайкмена, які визначали стратегічне значення прибережних зон Євразії та контроль над комунікаційними артеріями як ключ до глобального впливу. Відповідно Близький Схід, Далекий Схід і Європа упродовж другої половини ХХ ст. були зонами особливих інтересів Сполучених Штатів Америки та євроатлантичної спільноти загалом. Саме на цих територіях Радянський Союз намагався маневрувати та формувати власні зони впливу з метою зміни розкладу сил у глобальному балансі, використовуючи як політичні, так і військово-економічні інструменти для протидії західним стратегічним ініціативам.

Після розпаду Радянського Союзу та краху всієї соціалістичної системи Європа, як і Близький Схід, знову опинилися у сфері інтересів різних геополітичних і регіональних гравців, але вже в контексті цивілізаційних зрушень та процесів демократизації й вестернізації. Ці трансформаційні процеси стали предметом дослідження багатьох експертів, зокрема Семюела Гантінгтона, який аналізував їх крізь призму теорії "зіткнення цивілізацій", та Френсіса Фукуями, який розглядав їх у рамках концепції "третьої хвилі демократизації" та поширення ліберально-демократичних цінностей. Вказані ідеї Семюела Гантінгтона про зіткнення цивілізацій та підходи Френсіса Фукуями до демократичного транзиту підтвердили, що Близький Схід став простором конфлікту між західною моделлю модернізації та традиціоналістськими політичними структурами ісламського світу. Події "Арабської весни" виявили внутрішні суперечності регіону, а громадянська війна в Сирії перетворилася на арену боротьби глобальних і регіональних гравців.

Результати аналізу показали, що російське втручання у Сирії у 2015 р. було компонентом ширшої стратегії протидії Заходу, спрямованої на збереження режиму Башара Асада та зміцнення альянсу з Іраном. На тлі погіршення відносин зі США та ЄС Москва активувала співпрацю з Тегераном і Анкарою, що сприяло створенню "Астанинського формату" як альтернативи західним дипломатичним ініціативам.

Проте повномасштабне вторгнення Росії в Україну в 2022 р. та провал бліцкригу призвели до значного виснаження її військових і економічних ресурсів, що обмежило можливості Кремля проводити масштабні операції за межами українського фронту. Не можна виключати, що зближення Ірану з Росією на тлі

загальної ситуації на Близькому Сході стало одним із чинників, які вплинули на політичне рішення Тегерана підтримати Москву у війні проти України. У цьому контексті Іран здійснив постачання озброєнь, насамперед ударних безпілотників типу Shahed, що дало можливість російському військово-промислому комплексу частково компенсувати власні виробничі обмеження, спричинені міжнародними санкціями та виснаженням ресурсів унаслідок тривалої війни. Така співпраця стала прикладом використання регіональних партнерств для обходу санкційного тиску та збереження військового потенціалу в умовах ізоляції на світовій арені.

Однак подальший розвиток подій підтвердив, що зосередження російських ресурсів на війні проти України спричинило ослаблення її позицій у Сирії та втрату впливу на Близькому Сході. Падіння проросійського режиму в Дамаску і прихід до влади сил, орієнтованих на Туреччину, змінили регіональний баланс на користь Анкари. Це, своєю чергою, відкрило можливості для зближення нової сирійської влади з Україною та Європейським Союзом, що виявилось в офіційних візитах представників МЗС України, Німеччини та Франції до Дамаска.

Геополітична слабкість Росії була також опосередковано підтверджена її позицією щодо війни Ізраїля та США проти Ірану. Москва утрималася від відкритої підтримки Тегерана, обмежившись дипломатичними заявами, що можна інтерпретувати як свідчення обмежених можливостей російських військових ресурсів для надання реальної допомоги стратегічному партнеру. Така стриманість у поєднанні з виснаженням економічного та оборонного потенціалу внаслідок війни проти України стала показником зниження здатності Росії впливати на перебіг подій у ключових для неї регіонах.

Крім того, слід наголосити, що загалом формат "Рамштайн" став не лише координаційним майданчиком військової допомоги Україні, але й інструментом залучення до спільних дій партнерів із Близького Сходу, зокрема Туреччини, Ізраїлю та Катару, що підтвердило зростання взаємозалежності між європейським і близькосхідним вимірами безпеки.

Зазначений аналіз засвідчив, що війна Росії проти України стала катализатором її геополітичного послаблення на Близькому Сході, тоді як євроатлантична спільнота, використовуючи військову й дипломатичну координацію, змогла інтегрувати союзників і партнерів із різних регіонів у єдину систему стримування, що посилює її глобальні позиції та вплив.

Проведене дослідження показало, що із 2015 по 2025 р. Близький Схід залишався одним із ключових регіонів перетину інтересів глобальних і регіональних гравців, а сирійський конфлікт став своєрідним індикатором балансу сил у світовій політиці. Інтервенція Росії в Сирію у 2015 р. була частиною ширшої стратегії Москви, спрямованої на підтримку авторитарних режимів і створення альтернативи західному впливу, однак подальший розвиток подій довів обмеженість цього курсу. Повномасштабне вторгнення в Україну в 2022 р. переорієнтувало значну частину російських військових, економічних і дипломатичних ресурсів на український фронт, що призвело до ослаблення можливостей Кремля діяти на інших напрямках, зокрема на Близькому Сході. Результатом цього стало падіння режиму Башара Асада у 2025 р., що супроводжувалося втратою Москвою ключових позицій у Сирії й посиленням впливу Туреччини в регіоні. Крім того, масштабна американсько-ізраїльська операція проти Ірану в 2025 р. остаточно продемонстрували обмеженість

російських силових можливостей. Москва утрималася від прямої військової підтримки свого стратегічного партнера, мотивуючи це власними проблемами, що стало непрямим свідченням виснаження її військово-промислового потенціалу. Таким чином, у період 2015–2025 рр. спостерігалось поступове зниження російського впливу на Близькому Сході та перерозподіл регіонального балансу сил на користь Туреччини, США та їхніх союзників.

Досвід війни Росії проти України продемонстрував безпрецедентний рівень консолідації та координації Заходу, символом чого став формат "Рамштайн". До нього долучилися не лише країни НАТО, а й низка близькосхідних держав, включно з Туреччиною, Ізраїлем і Катаром, що відобразило зростання взаємозалежності між євроатлантичним і близькосхідним вимірами безпеки.

Перспективи подальших досліджень полягають у детальнішому аналізі взаємозв'язку між євроатлантичною підтримкою України та змінами у системі регіональної безпеки на Близькому Сході. Необхідно розширити вивчення ролі Китаю, Ірану та інших глобальних акторів у цьому процесі, а також дослідити, як інтеграція близькосхідних союзників у західні безпекові платформи впливає на формування довгострокової стратегії протидії авторитарним викликам. Такий підхід дозволить глибше зрозуміти механізми сучасної геополітичної взаємодії та визначити, наскільки стабільними можуть бути нові альянси у світі, що перебуває у стані багатовимірної конфлікти.

Джерела фінансування. Це дослідження не отримало жодного гранту від фінансової установи в державному, комерційному або некомерційному секторах.

Список використаних джерел

- Аас, Н. (2025). Історичний контекст розвитку відносин України з країнами Близького Сходу. У *"XI Всесвітній конгрес "Авіація в XXI столітті" – "Безпека в авіації та космічні технології"*, *"Міжнародні відносини в умовах глобальних викликів сучасності"*. Національний авіаційний університет. <https://jml.nau.edu.ua/index.php/congress/article/view/19577>
- Бондаренко, В. Д. (2023). Сучасний огляд на геополітичний трикутник Китай – Іран – Росія у контексті контрбалансу сили США у регіоні Близького Сходу. *ПОЛІТИКУС*, 4, 113–120. <http://dspace.pdpu.edu.ua/handle/123456789/18650>
- Бузаров, А. І. (2016). Религиозный фактор в событиях "арабской весны" и конфликтах на Ближнем Востоке. *Актуальні проблеми філософії та соціології*, 9, 11–14. <https://doi.org/10.32837/apfs.v0i1.315>
- Бузаров, А. І. (2017). Глобализация, демократизация и арабское общество: Соотношение явлений. *Актуальні проблеми філософії та соціології*, 15, 19–22. <http://hdl.handle.net/11300/11720>
- Бузаров, А. (2017). Арабський світ і діалектика процесу демократизації. *Skhid*, 2(148), 91–95. [https://doi.org/10.21847/1728-9343.2017.2\(148\).118808](https://doi.org/10.21847/1728-9343.2017.2(148).118808)
- Бузаров, А. І. (2015). Конфликты на Ближнем Востоке как глобальная проблема современности. *Вісник Донецького національного університету. Серія Б. Гуманітарні науки*, 1–2, 347–353.
- Гришук, В. Ю. (2023). Публічна дипломатія України на Близькому Сході в умовах повномасштабної війни. *Вісник студентського наукового товариства Дон НУ імені Василя Стуса*, 16, 42–47.
- Захарченко, А. (2022). Політика адміністрації Джо Байдена на Близькому Сході. *Вісник Львівського університету. Серія філософсько-політологічні студії*, 43, 255–263. <https://doi.org/10.30970/PPS.2022.43.3>
- Зустрічі у форматі "Рамштайн". (26 квітня 2022). Рамштайн-1. uk.wikipedia.org
- Івашук, І. О., & Заставний, А. Р. (2023). Цивілізаційні детермінанти та історичні виклики стабільності на Близькому Сході. *Економічний простір*, 186, 7–12. <https://doi.org/10.32782/2224-6282/186-1>
- Коппель, О., & Пархомчук, А. (2022). Проблеми арабо-ізраїльського врегулювання в політиці США за адміністрації Д. Трампа. У О. Коппель, & А. Пархомчук (Ред.), *Modern methods for the development of science*. <https://sadox48.com/wp-content/uploads/2023/01/%D0%94%D0%BE%D0%B4%D0%B0%D1%82%D0%BE%D0%BA-1.pdf#page=322>
- Коппель, О., & Пархомчук, А. (2025). Ключові тенденції трансформації регіональної системи Близького Сходу та їхній вплив на Україну. У *Технології та суспільство: взаємодія, вплив, трансформація* (с. 135–140). <https://doi.org/10.62731/mcnd-17.01.2025.002>

- Лимар, В. В. (2022). *Передумови та наслідки "арабської весни" для країн Близького Сходу та Північної Африки*. Видавничий дім "Гельветика". <http://dpspace.pdpu.edu.ua/handle/123456789/16781>
- Мельник О., Дужа І., & Самойленко Л. (2024). Формування і реалізація політики США щодо російсько-української війни та війни в Ізраїлі. *Вісник Львівського університету. Серія філос.-політолог. студії*, 52, 419–425.
- Пашков, В., & Міщенко, В. (2021). Близький Схід на перетині геополітичних інтересів великих держав. *Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії*, 1(9), 18–33. <https://doi.org/10.29038/2524-2679-2021-01-18-33>
- Разіцький, В., & Петренко, В. (2025). Політика США в Сирії під час громадянської війни (2011–2024 рр.). *Історія та археологія*, 1, 274–283. <https://doi.org/10.32782/cusu-hist-2025-1-25>
- Arab League suspends Syria as global pressure rises. (2011). Reuters. <https://www.reuters.com/article/world/Arab-league-suspends-syria-as-global-pressure-rises-id USTRE7AB0CQ/>
- Baunov, A. (2024). *Putin Chose Ukraine Over Syria*. Foreign Affairs. <https://www.foreignaffairs.com/russia/putin-chose-ukraine-over-syria>
- Borshchetskaya, A., & Tabler, A. J. (2021). *Triangular diplomacy: Unpacking Russia's Syria strategy*. The Washington Institute for Near East Policy. <https://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/triangular-diplomacy-unpacking-russias-syria-strategy>
- Brzezinski, Z. (1997). *The grand chessboard: American primacy and its geostrategic imperatives*. Basic Books. <http://archive.org/details/grandchessboarda000brze>
- Charap, S., Treyger, E., & Geist, E. (2019). *Understanding Russia's Intervention in Syria*. https://www.rand.org/pubs/research_reports/RR3180.html
- Harward, Christina. (2025). *Russia's Weakness Offers Leverage*. Institute for the Study of War. <https://understandingwar.org/sites/default/files/Russia%27s%20Weakness%20Offers%20Leverage%20PDF.pdf>
- Dueling Summits Show the Need to Enlist Arab Support on Ukraine*. (2024). The Washington Institute. <https://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/dueling-summits-show-need-enlist-arab-support-ukraine>
- Fighting between Iran and Israel raises questions about Russia's influence*. (2025). AP News. <https://apnews.com/article/russia-iran-israel-middle-east-ukraine-war-a18097f05fb4e137b6a7b54cb4068ab7>
- Fukuyama, F. (2006). *The End of History and the Last Man*. Simon and Schuster.
- Hadad, H. (2024). *Proxy battles: Iraq, Iran, and the turmoil in the Middle East*. ECFR. <https://ecfr.eu/publication/proxy-battles-iraq-iran-and-the-turmoil-in-the-middle-east/>
- Huntington, S. P. (1996). *The Clash of Civilizations and the Remaking of World Order*. Simon & Schuster.
- Israel will help Ukrainians "as much as we can," foreign minister says*. (2022). Reuters. <https://www.reuters.com/world/israel-must-live-with-choices-helping-ukraine-zelenskiy-tells-knesset-2022-03-20/>
- Kissinger, H. (2011). *Diplomacy*. Simon and Schuster.
- Knutson, J. (2022). *Lloyd Austin: West will "keep moving heaven and earth" to arm Ukraine*. Axios. <https://www.axios.com/2022/04/26/lloyd-austin-weapons-west-ukraine-russia>
- Kozlov, P. (2025). *Between Two Fires: Kremlin's Loss of Leverage Exposed By Israel-Iran Conflict*. The Moscow Times. <https://www.themoscowtimes.com/2025/06/20/between-two-fires-kremlins-loss-of-leverage-exposed-by-israel-iran-conflict-a89521>
- Kurds, women must be included in Syria's transition, European ministers say*. (2025). Reuters. <https://www.reuters.com/world/germanys-foreign-minister-heads-damascus-one-day-trip-2025-01-03/>
- Mackinder, H. J. (1904). The Geographical Pivot of History. *The Geographical Journal*, 23(4), 421–437. <https://doi.org/10.2307/1775498>
- Mackinder, H. J. (1919). *Democratic ideals and reality: A study in the politics of reconstruction*. H. Holt and company. <https://www.loc.gov/resource/gdcmassbookdig.democraticideals00mack/>
- Mackinder, S. H. J. (1943). *The Round World and the Winning of the Peace*. *Foreign Affairs*, 21(4). <https://www.foreignaffairs.com/articles/world/1943-07-01/round-world-and-winning-peace>
- Mitchell, A. W. (2025). *Opinion | America is overextended. Here's a better way forward*. The Washington Post. <https://www.washingtonpost.com/opinions/2025/07/02/middle-east-sequencing-strategy-china/>
- Obama defends Iran nuclear deal as diplomacy winning over war*. (2015). Reuters. <https://www.reuters.com/article/world/obama-defends-iran-nuclear-deal-as-diplomacy-winning-over-war-id USKCN0QA267/>
- Ömer, Özkizilcik. (2024). *What does Turkey gain from the rebel offensive in Syria?* Atlantic Council. <https://www.atlanticcouncil.org/blogs/menasource/syria-turkey-rebel-offensive/>
- Qatar supports Ukraine's territorial integrity, urges diplomatic settlement*. (2022). Reuters. <https://www.reuters.com/world/qatar-supports-ukraines-territorial-integrity-urges-diplomatic-settlement-2022-02-28/>
- Russia complains to Turkey over drones sales to Ukraine, Turkish bureaucrat says*. (2022). Reuters. <https://www.reuters.com/world/russia-complained-turkey-over-drones-sales-ukraine-turkish-bureaucrat-2022-04-08/>
- Russia's Defense Ties in the Middle East Poised to Rebound*. [The Washington Institute. (2025). <https://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/russias-defense-ties-middle-east-poised-rebound>
- Russia's struggle to modernize its military industry*. [Chatham House – International Affairs Think Tank. (2024, March 7). <https://www.chathamhouse.org/2025/07/russias-struggle-modernize-its-military-industry>
- Robinson, L., Johnson, M., & Radin, A. (2019). *U.S. policy toward Russia: Understanding Russia's intervention in Syria (RR-3180-A)*. RAND Corporation. https://www.rand.org/pubs/research_reports/RR3180.html
- Spykman, N. (1944). *The Geography of The Peace, – Nicholas John Spykman–1944*. <https://www.scribd.com/document/855429528/The-Geography-of-the-Peace-Nicholas-John-Spykman-1944>
- Statement by the President on the Arab League's Actions Regarding Syria*. (2011). Whitehouse.Gov. <https://obamawhitehouse.archives.gov/the-press-office/2011/11/12/statement-president-arab-leagues-actions-regarding-syria>
- Syria and Ukraine seek 'strategic partnerships' as senior officials meet*. (2025). Al Jazeera. <https://www.aljazeera.com/news/2024/12/30/syria-and-ukraine-seek-strategic-partnerships-as-senior-officials-meet>
- Trump says U.S. pulling out of Iran nuclear deal*. (2018). Reuters. <https://www.reuters.com/article/world/trump-says-us-pulling-out-of-iran-nuclear-deal-id USKBN1I92NJ/>
- Turkey's Erdogan says Russia should apologize after jet downing*. (2015). CNN. <https://www.reuters.com/article/world/us/turkeys-erdogan-says-russia-should-apologize-after-jet-downing-cnn-id USKBN0TF1NY/>
- Will Fulton, Joseph Holliday, & Sam wye. (2025). *Iranian strategy in syria*. Institute for the Study of War. <https://www.understandingwar.org/sites/default/files/Iranian-Strategy-in-Syria-1MAY.pdf>

References

- Aac, H. (2025). Historical context of the development of Ukraine's relations with Middle Eastern countries. In *XI World Congress "Aviation in the XXI Century" – "Aviation Security and Space Technologies", Section "International Relations under the Global Challenges of the Present"*. National Aviation University [in Ukrainian]. <https://jrn1.nau.edu.ua/index.php/congress/article/view/19577>
- Arab League suspends Syria as global pressure rises*. (2011). Reuters. <https://www.reuters.com/article/world/Arab-league-suspends-syria-as-global-pressure-rises-id USTRE7AB0CQ/>
- Baunov, A. (2024). *Putin Chose Ukraine Over Syria*. Foreign Affairs. <https://www.foreignaffairs.com/russia/putin-chose-ukraine-over-syria>
- Bondarenko, V. D. (2023). *A contemporary review of the geopolitical triangle China–Iran–Russia in the context of US power counterbalance in the Middle East region*. *Politicus*, 4, 113–120 [in Ukrainian]. <http://dpspace.pdpu.edu.ua/handle/123456789/18650>
- Borshchetskaya, A., & Tabler, A. J. (2021). *Triangular diplomacy: Unpacking Russia's Syria strategy*. The Washington Institute for Near East Policy. <https://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/triangular-diplomacy-unpacking-russias-syria-strategy>
- Brzezinski, Z. (1997). *The grand chessboard: American primacy and its geostrategic imperatives*. Basic Books. <http://archive.org/details/grandchessboarda000brze>
- Buzarov, A. I. (2016). The religious factor in the events of the "Arab Spring" and conflicts in the Middle East. *Current Problems of Philosophy and Sociology*, 9, 11–14 [in Russian]. <https://doi.org/10.32837/apfs.v0i.315>
- Buzarov, A. I. (2017a). *Globalization, democratization and Arab society: The relationship of phenomena* [in Russian]. <http://hdl.handle.net/11300/11720>
- Buzarov, A. (2017b). The Arab world and the dialectics of the democratization process. *Skhid*, 2(148), 91–95. [https://doi.org/10.21847/1728-9343.2017.2\(148\).118808](https://doi.org/10.21847/1728-9343.2017.2(148).118808) [in Russian].
- Buzarov, A. I. (2015). Conflicts in the Middle East as a global problem of modernity. *Bulletin of Donetsk National University. Series B. Humanities Sciences*, 1–2, 347–353 [in Russian].
- Charap, S., Treyger, E., & Geist, E. (2019). *Understanding Russia's Intervention in Syria*. https://www.rand.org/pubs/research_reports/RR3180.html
- Christina, Harward. (2025). *Russia's Weakness Offers Leverage*. Institute for the Study of War. <https://understandingwar.org/sites/default/files/Russia%27s%20Weakness%20Offers%20Leverage%20PDF.pdf>
- Dueling Summits Show the Need to Enlist Arab Support on Ukraine*. (2024). The Washington Institute. <https://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/dueling-summits-show-need-enlist-arab-support-ukraine>
- Hadad, H. (2024). *Proxy battles: Iraq, Iran, and the turmoil in the Middle East*. ECFR. <https://ecfr.eu/publication/proxy-battles-iraq-iran-and-the-turmoil-in-the-middle-east/>
- Hryshchuk, V. Yu. (2023). Ukrainian public diplomacy in the Middle East under the conditions of full-scale war. *Bulletin of the Student Scientific Society of DonNU named after Vasyl Stus*, 16, 42–47 [in Ukrainian].
- Huntington, S. P. (1996). *The Clash of Civilizations and the Remaking of World Order*. Simon & Schuster.
- Israel will help Ukrainians "as much as we can," foreign minister says*. (2022). Reuters. <https://www.reuters.com/world/israel-must-live-with-choices-helping-ukraine-zelenskiy-tells-knesset-2022-03-20/>
- Fighting between Iran and Israel raises questions about Russia's influence*. (2025). Apnews. <https://apnews.com/article/russia-iran-israel-middle-east-ukraine-war-a18097f05fb4e137b6a7b54cb4068ab7>
- Fukuyama, F. (2006). *The End of History and the Last Man*. Simon and Schuster.
- Ivashchuk, I. O., & Zastavnyi, A. R. (2023). Civilizational determinants and historical challenges to stability in the Middle East. *Economic Space*, 186, 7–12 [in Ukrainian]. <https://doi.org/10.32782/2224-6282/186-1>
- Kissinger, H. (2011). *Diplomacy*. Simon and Schuster.

- Knutson, J. (2022). *Lloyd Austin: West will "keep moving heaven and earth" to arm Ukraine*. Axios. <https://www.axios.com/2022/04/26/lloyd-austin-weapons-west-ukraine-russia>
- Kozlov, P. (2025). *Between Two Fires: Kremlin's Loss of Leverage Exposed By Israel-Iran Conflict*. The Moscow Times. <https://www.themoscowtimes.com/2025/06/20/between-two-fires-kremlins-loss-of-leverage-exposed-by-israel-iran-conflict-a89521>
- Kurds, women must be included in Syria's transition, European ministers say. (2025). Reuters. <https://www.reuters.com/world/germanys-foreign-minister-heads-damascus-one-day-trip-2025-01-03/>
- Koppel, O., & Parkhomchuk, A. (2022). Problems of Arab–Israeli settlement in US policy under the administration of D. Trump. In O. Koppel, & A. Parkhomchuk (Eds.), *Modern Methods for the Development of Science* [in Ukrainian]. <https://sadok48.com/wp-content/uploads/2023/01/%D0%94%D0%BE%D0%B4%D0%B0%D1%82%D0%BE%D0%BA-1.pdf#page=322>
- Koppel, O., & Parkhomchuk, A. (2025). Key trends of the transformation of the regional system of the Middle East and their impact on Ukraine. In *Technology and society: interaction, influence, transformation* (pp. 135–140) [in Ukrainian]. <https://doi.org/10.62731/mcnd-17.01.2025.002>
- Lymar, V. V. (2022). *Preconditions and consequences of the "Arab Spring" for the Middle East and North Africa countries* [in Ukrainian]. <http://dspace.pdpu.edu.ua/handle/123456789/16781>
- Mackinder, H. J. (1904). The Geographical Pivot of History. *The Geographical Journal*, 23(4), 421–437. <https://doi.org/10.2307/1775498>
- Mackinder, H. J. (1919). *Democratic ideals and reality: A study in the politics of reconstruction*. H. Holt and company. <https://www.loc.gov/resource/gdcmassbookdig.democraticideals00mack/>
- Mackinder, S. H. J. (1943). The Round World and the Winning of the Peace. *Foreign Affairs*, 21(4). <https://www.foreignaffairs.com/articles/world/1943-07-01/round-world-and-winning-peace>
- Mitchell, A. W. (2025). *Opinion | America is overextended. Here's a better way forward*. The Washington Post. <https://www.washingtonpost.com/opinions/2025/07/02/middle-east-sequencing-strategy-china/>
- Melnyk, O., Duzha, I., & Samoilenko, L. Formuvannia i realizatsiia polityky SSh A shchodo rosiis'ko-ukrains'koi viiny ta viiny v Izraili, *Visnyk L'vivs'koho universytetu. Seriya filos.-politolog. studii*, 52, 419–425 [in Ukrainian].
- Meetings in the format "Rammstein". (April 26, 2022). Rammstein-1. uk.wikipedia.org
- Obama defends Iran nuclear deal as diplomacy winning over war. (2015). Reuters. <https://www.reuters.com/article/world/obama-defends-iran-nuclear-deal-as-diplomacy-winning-over-war-id-USKCN0QA267/>
- Ömer, Özkizilcik. (2024). *What does Turkey gain from the rebel offensive in Syria?* Atlantic Council. <https://www.atlanticcouncil.org/blogs/mentasource/syria-turkey-rebel-offensive/>
- Pashkov, V., & Mishchenko, V. (2021). The Middle East at the intersection of geopolitical interests of great powers. *International Relations, Public Communications and Regional Studies*, 1(9), 18–33 [in Ukrainian]. <https://doi.org/10.29038/2524-2679-2021-01-18-33>
- Qatar supports Ukraine's territorial integrity, urges diplomatic settlement. (2022). Reuters. <https://www.reuters.com/world/qatar-supports-ukraines-territorial-integrity-urges-diplomatic-settlement-2022-02-28/>
- Razitskiy, V., & Petrenko, V. (2025). US policy in Syria during the civil war (2011–2024). *History and Archaeology*, 1, 274–283 [in Ukrainian]. <https://doi.org/10.32782/cusu-hist-2025-1-25>
- Russia complains to Turkey over drones sales to Ukraine, Turkish bureaucrat says. (2022). Reuters. <https://www.reuters.com/world/russia-complained-turkey-over-drones-sales-ukraine-turkish-bureaucrat-2022-04-08/>
- Russia's Defense Ties in the Middle East Poised to Rebound. (2025). The Washington Institute. <https://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/russias-defense-ties-middle-east-poised-rebound>
- Russia's struggle to modernize its military industry. [Chatham House – International Affairs Think Tank. (2024). <https://www.chathamhouse.org/2025/07/russias-struggle-modernize-its-military-industry>
- Robinson, L., Johnson, M., & Radin, A. (2019). *U.S. policy toward Russia: Understanding Russia's intervention in Syria (RR-3180-A)*. RAND Corporation. https://www.rand.org/pubs/research_reports/RR3180.html
- Spykman, N. (1944). *The Geography of The Peace. Nicholas John Spykman—1944*. <https://www.scribd.com/document/855429528/The-Geography-of-the-Peace-Nicholas-John-Spykman-1944>
- Statement by the President on the Arab League's Actions Regarding Syria. (2011). Whitehouse.Gov. <https://obamawhitehouse.archives.gov/the-press-office/2011/11/12/statement-president-arab-leagues-actions-regarding-syria>
- Syria and Ukraine seek 'strategic partnerships' as senior officials meet. (2025). Al Jazeera. <https://www.aljazeera.com/news/2024/12/30/syria-and-ukraine-look-for-strategic-partnerships-as-senior-officials-meet>
- Trump says U.S. pulling out of Iran nuclear deal. (2018). Reuters. <https://www.reuters.com/article/world/trump-says-us-pulling-out-of-iran-nuclear-deal-id-USKBN1I92NJ/>
- Turkey's Erdogan says Russia should apologize after jet downing: CNN. (2015). Reuters. <https://www.reuters.com/article/world/us/turkeys-erdogan-says-russia-should-apologize-after-jet-downing-cnn-id-USKBN0TF1NY/>
- Will Fulton, Joseph Holliday, & Sam wye. (2025). *Iranian strategy in Syria*. Institute for the Study of War. [https://www.understandingwar.org/sites/default/files/Iranian Strategy in Syria-1MAY.pdf](https://www.understandingwar.org/sites/default/files/Iranian%20Strategy%20in%20Syria-1MAY.pdf)
- Zakharchenko, A. (2022). Polityka administratsii Džo Baidena na Blyz'komu Shkodi. *Visnyk L'vivs'koho universytetu. Seriya filosofskopolitologichni studii*, (43), 255–263. <https://doi.org/10.30970/PPS.2022.43.31>

Отримано редакцією журналу / Received: 12.07.25
Прорецензовано / Revised: 25.07.25
Схвалено до друку / Accepted: 23.12.25

Andrii BUZAROV, PhD (Philos.)

ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0009-5085-8340>

e-mail: buzarov.andrey@gmail.com

Institute of Political and Ethno-National Studies named after I. F. Kuras
National Academy of Sciences of Ukraine, Kyiv, Ukraine

GEOPOLITICAL DEFEAT OF THE RUSSIAN FEDERATION IN SYRIA: TRANSFORMATION OF THE REGIONAL ORDER AND STRENGTHENING OF THE EURO-ATLANTIC ROLE (2015–2025)

Background. *The Middle East has traditionally served as a sphere for the strategic interests of the United States, NATO, and the broader Euro-Atlantic community. The Syrian conflict, which began in 2011, evolved into one of the key intersections of global and regional power dynamics, where the Russian Federation sought to consolidate its influence while actively countering Western states and their partners. The aim was to present the results of a study on the relationship between Ukraine's long-term resilience in countering Russian aggression and the support of the Euro-Atlantic community as a factor in strengthening Ukraine's defense capability and an element of deterring Russia, as well as to assess the impact of this process on reducing Russia's geopolitical influence in the Middle East.*

Methods. *The historical-comparative method was applied to juxtapose the stages of the Syrian conflict with the phases of the Russia–Ukraine war; the case study method was used to analyze the nature and objectives of Russia's intervention in Syria; and the analysis of official statements, international agreements, diplomatic documents, and position papers was conducted. Logical methods of analysis and synthesis were used to identify cause-and-effect relationships between events in the Middle East and broader global geopolitical changes.*

Results. *It was found that Russia's invasion of Ukraine in 2022 led to the reallocation of a significant share of its military and financial resources to the Ukrainian front, which in turn weakened its influence in Syria. This resulted in the fall of the Bashar al-Assad regime in 2025, the strengthening of Turkey's position, and the increased role of Western allies in the region. The Euro-Atlantic community managed to consolidate partners from different regions into a unified system of deterrence, thereby reinforcing its global standing.*

Conclusions. *Russia suffered a geopolitical defeat in Syria due to limited resources, strategic miscalculations, and its inability to simultaneously sustain multiple active foreign policy fronts, which in turn strengthened the role of the Euro-Atlantic community in shaping the new regional order in the Middle East.*

Keywords: geopolitics, Syria, Euro-Atlantic, regional order, international relations, foreign policy, transformation, security.

Автори заявляють про відсутність конфлікту інтересів. Спонсори не брали участі в розробленні дослідження; у зборі, аналізі чи інтерпретації даних; у написанні рукопису; в рішенні про публікацію результатів.

The authors declare no conflicts of interest. The funders had no role in the design of the study; in the collection, analyses or interpretation of data; in writing of the manuscript; or in the decision to publish the results.